

GENÇLİĞİN DEĞİŞME! DEĞİŞTİRME GÜCÜ: ASHAB-1 KEHF ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Fatma Asiye ŞENAT^(*)

Gençlik döneminin hayatı sorgulama, değiştirme ve dönüştürme açılarından güçlü bir potansiyele sahip olduğu bilinmektedir. Çünkü gençlik ideali arama, ona emek verme ve fedakârlıkta bulunma çağıdır. Ashab-ı Kehf'in kıssası yaşanmış bitmiş tarihi bir olayı anlatırken kalıcı olan değerlere ve çıkarılacak derslere işaret eder: Yanlışta hayır deme cesaretini bulan genç kalır ve Allah'a inanan ve bu uğurda fedakârlıkta bulunan "genç" O'nun özel koruması ve desteği ile karşılaşır.

Anahtar Kelimeler: Ashab-ı Kehf, gençlik, ideal, emek verme, mucize.

The Changing and Transforming Power of the Youth: An Example of Ashab-ı Kehf

It's known that the period of the youth has strong potencial in terms of questioning, changing, transforming life. Because the youth is an era of looking for ideal, working hard and being self-sacrifice. Not only does the story of Ashab-ı Kehf te lls a historical event but als o it shows the lesson to be taken and permanent values: the young having courage to say no to the wrong and working for these aims is met with Almighty God's private protection and support.

Key words: Ashab-ı Kehf, the youth, ideal, working hard, miracle

GİRİŞ

"Gençler bilebilse, yaşlılar yapabilse" derler. Allah tarafından gönderildiği kesin bir bilgi kaynağına güvenerek hayata bir anlam yüklemek yani iman etmek, anılan yargıdaki karamsarlığı dağıtacak güce sahiptir. Çünkü Allah'a iman etmek, insanı, belirli bir zaman aralığında en iyi şekilde icra etmek istediği hayat oyununun temel kurallarını deneme-yanılma yoluyla öğrenme meşakkatinden korur. Hayatın pek çok tali konusu zaten ancak deneme-yanılma yoluyla öğrenilir. Ancak hayatın anlamı, başlangıcı, sonu ve sonrası gibi temel meselelerde bu yöntemi uygulamak son derece risklidir. İman eden asli meselelerde istikametini belirler ve "bilir" hale gelir. "Kesin inançlı" olmayan bir genç için sahih iman başta zikredilen "bilememe" durumuna karşı kalkan görevi görür. İman onun için sağlam bir kaleye sırtını yaslamak, Kur'an tabiriyle sarsılmaz-kopmaz kulpa yapışmak (Bakara 2/256) anlamına gelir. İnsan ayağını sağlam bir zemine bastığına güvenince de var olan bütün enerjisini o bilgi uğrunda bezledebilir. Bu çalışmada imanı uğruna hayatın kargaşasına, cazibesine karşı durmuş bir grup gencin sonu ne olacağı bilinmeyen ama bütün riskleri göze alınmış bir "maceraya" atılmaları deneyimi üzerinden, genç olmanın enerjisi ve adanabilirliği konuları işlenecektir. Konuya böyle bir

---

^(*) fasiye@yahoo.com - Konya NEÜ ilahiyat Fakültesi,
Uluslar Arası İnanç Turizmi ve Eshab-ı Kehf Sempozyumu, 20 - 22 Eylül 2012, Kahramanmaraş

mercek ardından bakmanın tercih edilmesindeki amaç ise, Ashab-ı Kehf örneğinde olduğu gibi, "genç" olmanın tabii neticesi; gerekli adanma ve çaba var olduğunda, ilahi yardıma mazhar olma figürünün de tekrarlanabilir ve sürdürülebilir olduğuna dikkat çekmektir.

ZAMAN VE EYLEM GÜCÜ AÇISINDAN GÖRECELİ BİR KAVRAM: GENÇLİK

Genç kalmak, genç görünmek tarihin pek çok evresinde olduğu gibi bugün de insanoğlunun başını döndürmekte, özel diyetler, kremler, masajlar, tıbbi operasyonlar, giysi ve aksesuarlar sayesinde ulaşılmak istenen amaçlardan biri olmaya devam etmektedir. Ancak gençlik alameti olarak görülen/gösterilen hususların çoğunun fiziksel niteliklerle ilgili olduğu dikkat çekmektedir. Oysa genç olmanın manevi tezahürleri de vardır ve görünüşteki gençlik o manevi arka planla desteklenmiyorsa çoğu kez kısa ömürlü olur. Özü itibariyle böyle göreceli bir kavram olan gençliğin yaş sınırlarının sosyal, coğrafi, ekonomik şartlara göre değişkenlik gösterdiği bilinmektedir. (Tuncel Yazgan, 1998:7 6-78)

Ortalama insan ömrünün 35-40 yıl olduğu zaman dilimlerinde gençlik dönemi erken başlayıp erken bitmekteydi. Bugün yeryüzünde ana hatlar itibariyle çocukluk ve ergenlik dönemi olarak kabul edilen yaş aralığının bir zamanlar gençlik çağı olarak tanımlanması insan ömrünün uzunluğu ile doğru orantılıdır. Öte yandan sağlık ve yaşam koşullarındaki genel iyileştirmeler, hayatı kolaylaştıran teknolojik icatlar, toplu ölümlere sebep olan savaş gibi durumların göreceli azalması gibi faktörler neticesinde ortalama insan ömrü uzamaktadır, görünen odur ki hal böyle devam ederse şu an Türkiye'de 75-80 olan ortalama yaşam süresi daha da uzayacaktır. (İstatistik 506 bilgileri için bkz.: www.tuik.gov.tr/nüfus.) Bu durumun sonucu olarak gençlik, orta yaşlılık sınırları gitgide ileri yaşlara çekilmektedir. 35-40'lı yaşlar artık gençliğin son demleri olarak algılanmakta, 40-55 arası dönemse olgunluk çağı olarak adlandırılmaya başlanmaktadır. Oysa bu yaşlar bir zamanlar ancak en uzun yaşayanların görebileceği yaşlardı, başka bir zaman diliminde ise yaşlılık dönemi olarak kabul edilmekteydi. Bu nedenle gençlik çağını yaştan çok, insanın yapabildikleri ve yapabilecekleriyle anlamlandırmak daha uygun olacaktır. Nitekim toplumsal tecrübe de benzer noktalara dikkat çeken tespitlerde bulunmaktadır. "İhtiyar delikanlı", "genç kız gibi", "insan hissettiği yaştadır", "gönül yaşlanmaz" gibi ifadeler, yaşla değil, hissedilen ve yapılabilenlerle ilgili tanımlamalara gönderme yapmaktadır. Nitekim pek çok insan "yaşlanıyorum galiba" hükmünü yaşına değil, eskiden rahatlıkla yapabildiği halde şimdi zorlandığı hususların delaleti üzerine söyler. O halde hangi tutum, hangi hayat algısını taşıyan kişi genç olarak tavsif edilebilecektir? Bilindiği üzere gençlik, kudret, güç ve cesaret çağıdır, kanın damarda normal deveranında değil, delice aktığı zaman dilimidir. Delikanlı olmanın, o deli "güç ve cesarete" sahip olmanın tabii neticelerinden biri, doğru bilinen yolda tek başına bile olsa yürümeyi göze alma, hata olarak değerlendirilen konular karşısında tahammülsüzleşmedir. İnsanın yanlışa en az tolerans gösterdiği, onu değiştirmek için en çok mücadele ettiği zaman diliminin gençlik olması bu nedenle tesadüf değildir. (Onur, 1991:45vd) Gençlik "böyle gelmiş ama böyle gitmez" deme çağıdır. Neredeyse

bütün keskin hatlı toplumsal dönüşümlerde gençliğin lokomotif rolü oynaması da aynı sebeptendir. Ancak aynı güç kötü emeller taşıyan "yaşlılar" eliyle çok rahatça sömürülebilir ve derin yanlışlara da kanalize edilebilir. Ancak böyle bir durumda bile değişmeyen figür, bir ülkeye inanan gencin doğru bildiği yola adanmaya meyilli olması ve bu uğurda var olan bütün enerjisini gözünü kırpmadan harcayabilmesidir. Genç provoke edilmiş bir hedef için mücadele ediyorsa bile, bunu o hedefin saflığına ve doğruluğuna inandığı için yapıyordur. Çıkar ilişkilerinin, istikbal endişelerinin, evlad-u iyal, ev-bark kaygılarının ya hiç olmadığı ya da en az hissedildiği gençlik çağında ulaşılması için çaba sarfedilen idealler, hayaller çoğu kez gündemin odağına yerleşir. Hal böyle olunca genç enerjinin kanalize edileceği hedefin de, ona ulaştıracak yöntemin de doğru olması hem bireysel, hem de toplumsal hayat için büyük önem taşır. Bu noktada Allah'a inanmak ve O'nun gösterdiği hedefe, yine O'nun çizdiği rotadan ilerlemek hayata dair önemli tercihlerden birisidir ve başlı başına bütüncül bir hayat algısı üretmesi sebebiyle pek çok farklı alanı derinden ilgilendirir.

Çalışmanın bu noktasında Kur'an'ın gençlik çağıyla ilgili cümlelerini ana hatlar itibariyle mütalaa etmek, Ashab-ı Kehf'in gençliğine yapılan vurgunun daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

KUR'AN DİLİYLE GENÇLİK

Kur'an diliyle gençlik mutlak zayıflığı temsil eden bebeklik çağından sonra gelen güç ve kudret çağıdır: *"Sizi zayıf {bir halde} yaratan, zayıflığınızdan sonra (size) güç veren ve güc(ünüzü gösterdiğiniz bir dönem)den sonra (yaşlılığın getirdiği) zayıflığa sizi duçar eden ve saçlarınıza aklar düşüren O'dur! O dilediğini var eder; O her şeyi bilendir ve sınırsız güç sahibidir."* (Rum 30/54) O aynı zamanda dünyaya zahiren "bir şey bilmeden" gelen insanın bilme çağıdır da. (Nahl 16/78) Ve ardından gelecek ikinci zaaf döneminin öncesidir: *"Ve sizi Allah yarattı, günü gelince de öldürecek; ve içinizden kimileri, ömrün o en düşkün çağına, (insanın) bildiği şeyi de bilmez olduğu yaşa kadar alıkonurlar."* (Nahl16/70; Hacc 22/5)

Ömrün en zor çağı olan yaşlılığın ve ilk bebeklik- çocukluk çağının zaafı beraber düşünüldüğünde gençliğin iki zayıflık dönemi arasında, insanın kendi hayatına yatırım yaptığı, kendini var ettiği zaman dilimi olduğu kendiliğinden ortaya çıkar. Bu da söz konusu döneme hız veren dinamiklerin insan hayatı için ne kadar önemli olduğunu bir kez daha gözler önüne serer. Aslı itibariyle zaten bir oyun ve eğlence olan dünya hayatını (En'am, 6/32; Ankebut, 29/64) bir de gerçekten oyun haline getirenler, zamanı enerjiyi buraya sarfedenler, Mevlana'nın deyişiyle "akşam olunca" eve elleri boş dönerler. Bu metaforik anlatımda Mevlana, insanın bu dünyadaki işlerini evcilik oyunu oynayan çocuğun durumuna benzetir. Çocuk oyunda dükkân açar, kâr eder. Oysa akşam olunca gerçek kâr, ancak yetişkinlerin cebinde bulunur. Tıpkı akşam olup oyunun bitmesi gibi, ölüm geldiğinde de dünya oyunu biter, ancak bunun bir oyun olduğunu fark edip kendini çok kaptırmadan, kuralına uygun oynayan yetişkinler kazanç elde edebilirler. (Mevlana, 2005: I, 257) İnsanın çocukluktan yetişkinliğe geçebilmesi için, ilerisini görmesi ve "oyun"un cazibesine kapılmadan gerçek hayata hazırlanması gerekir. (Mevlana, 2005: II,453)

İşte gençlik bu hazırlık sürecinin adıdır ve yaşı ne olursa olsun kalıcı değerler ve doğruya ulaşmak adına emek verenler genç olmayı sürdürüyorlar demektir. Zihinlerine artık kazanmış kabulleri değiştirmek için gerekli cesareti bulamayanların, kendilerine nakledilen töreleri olduğu gibi ve hiç sorgulamadan alanların ve zayıflıklarını bu gelenek kalkanının ardına gizleyenlerin, bütün delilleri apaçık görseler bile tutumlarında değişiklik yapmayı ısrarla reddedenlerin yaşları ne olursa olsun genç sayılamayacakları da bu bağlamda akla gelmelidir. Bir örnek vakıa olarak; Hz. İbrahim putları kırarak içinde yaşadığı hayatın temel sapma noktasını insanların yüzüne vurduğunda olayı soruşturmak için onu aramaya çıkanlar "İbrahim adında bir gencin" peşine düşmüşlerdi. Hz. İbrahim bu "gençce" tutumu karşısında öfkelenen ve onu bir an önce cezalandırmak isteyen ileri gelenler, onun verdiği cevaplar üzerine bir an düşülmüşler ve muhataplarının haklılığını kabul etmişlerdi. Oysa İbrahim'in teklif ettiği hayat tarzı o kadar çok değişimi içeriyordu ki bunun yerine içlerinden bu sözlerin ve tutumun doğruluğunu kabul etmelerine rağmen "sorunu" kaba kuvvete başvurarak çözme yolunu tercih ettiler. (Enbiya 21/57 -70) Bu anlatımda ileri gelenlerin bedeni yaşı önemli değildir, onlar fark ettikleri doğru adına yürüme cesaretine sahip olmadıkları için genç değillerdir.

Bu muvaceheden bakılınca doğruyu arayan, içine doğduğu toplumun değerlerini sorgulayan Hz. İbrahim'in fiziki yaşı da önemini yitirmektedir, onun tutumu mahza genç bir tutumdur. Statükoyu, yanlış bile olsa üzerinde olunan hal üzere kalmayı savunan her yaklaşım ile buna mukabil doğru bildiği yola yalnız gitmeyi ve bedel ödemeyi göze alan her girişim, gençlik değişkeni üzerinden karşılaştırıldığında ortaya benzer sonuçlar çıkacaktır. Tam bu noktada Kur'an'ın Ashab-ı Kehf'in gençliğine yaptığı vurgu daha yakından incelenmelidir.

İMANLARI UGRUNA HAYATTAN KOPAN BİR GRUP GENÇ: ASHAB-I KEHF

Adını Ashab-ı Kehf olayından alan sure, Kur'an'da pek de alışık almadığımız bir üslupla; üç olağanüstü yaşantıyı peş peşe sıralar. "Alışık olunmayan üslup" tanımlamasıyla kast ettiğimiz durum şudur: Kur'an son mesaj olmasının da etkisiyle akla mantığa ve duyguya neredeyse eşit oranda seslenen bir dil kullanır. Bu bağlamda Kur'an kıssaları da genelde hatalarla birlikte yükselen bir inkârcı toplum, o topluma gönderilen elçi, elçinin inkâr edilmesi, toplumun inkârı şiddetlendirmesi, peygambere saldırı ve helak şeklinde bir rotada cereyan eder. Bu çizgi tarihin sayfalarında okumaya alışık olduğumuz, bir toplumun doğuşu, yükselişi ve ölümü süreciyle son derece uyumlu ilerler ve dolayısıyla akli izah ve çıkarımlara son derece müsait bir zemine yerleşir. Olağanüstü olaylar ancak peygamberlerin toplumlarını ikna etmeleri için gönderilen mucizeler ya da peygamber ve helak sırasında inananların kurtarılması gibi zamanlarda cereyan eder. Firavun ve ordusu tarafından yakalanmalarına ramak kala Hz. Musa ve inananların yürümesi için denizde yol açılması, aynı yerde diğerlerinin boğulması (Bakara 2/50 Enfal 8/54; Şuara 26/63-67) ya da İbrahim'in atıldığı ateşin onu yakmaması gibi. (Enbiya 21/69-70) Ancak Kur'an okuyucusu olaylar bu merhaleye gelene kadar peygamber ve inananların çabasına tanık olur, olayları, tarafların tutumlarını yakından gözleme şansı bulur.

Bütün bu olaylardan sonra son anda gelen mucize, böyle bir olay örgüsü içinde anlam kazanır ve tamamıyla mucizelerden, harikulade olaylardan örülü bir bağlama entegre bir algı geliştirilmesine mani olur. Oysa Kehf suresine adını veren olay mağaraya girişle başlar, okuyucu arka planı ancak birkaç cümleyle öğrenir. Ardından mağarada cereyan eden olaylar, içeridekilerin uyanması, insanların bunu fark etmesi gibi olağan dışılığa işaret eden büyük olaylar sıralanır. (Razi, 1995:VII,432vd.) Ashab-ı Kehf hayatlarına kast eden zalimlerden bir mucizeyle kurtarıldığı gibi, bu duruma bir de halk muttali edilmiştir. Bakara suresinde de böyle bir durum olmakla beraber, (Bakara 2/259) geniş halk kitleleri tarafından müşahede edildiğine dair elimizde bilgi olmadığından onu daha bireysel bir eğitim, münferit bir hal gibi görmekte sakınca yoktur. Üstelik burada fark yaratan bir diğer husus, bu gençlerin peygamber olmadıkları için mucize diline de aşına olmamalarıdır. Tarihi olay olarak "sıradan" insanların bu ölçüde mucizevi olaylarda taraf olduklarına dair Kur'an'da başkaca bir bilgi yer almaz. Benzer durum aynı surede yer alan ve kimlikleri tartışmalı diğer ana kahramanlar için de geçerlidir.

Hız. Musa'yı eğiten "ledünni" bilgiye sahip zatın insan mı melek mi olduğuna, Zulkaneyn'in ise kral mı, peygamber olduğuna dair tartışmalar tefsir kitaplarında yer alır. (Taberi, 1987: XV, 143vd; Razi, 1995:VII, 443vd) Bu kimselerin kimliklerinin bu kadar tartışma yaratmasında, onların zahiri bilgi ve tecrübeyle kavranamayacak yaşantılarının da ciddi payı vardır. Kur'an okuyucularının bu kadar olağanüstülüğü bir arada yaşayanların kimler olabileceği konusundaki kafa karışıklığı tabiidir. Böyle "sıra dışı" bir hikaye örgüsüne sahip bir surenin açılışında zikredilen Ashab-ı Kehf'in, mucizevi olayları hakka'l-yakin derecesinde yaşamaya uzak, aslında işinde gücünde insanlar olmaları, onlara yöneltilen ilgiyi daha da artıran hususiyetlerden biri olmalıdır. Böyle bir hal eğer bir peygamberden sadır olmuş olsaydı, durumun bundan daha rahat anlaşılacağında şüphe yoktur. "Rahat anlama" elbette harikulade olayın kıymetini ve espisindeki değeri azaltmaz. Bu sadece mucizenin zihinlerde peygamberlerle, ruhani varlıklarla, mistiklerle daha özdeşleştirilir bir husus olmasından kaynaklanır. Nitekim inanmaya niyeti olmayanlar mucizeyi peygamberlerden ister, diğer inananlardan değil. O halde bu bir grup insanı insanlık tarihinin unutulmaz değerleri arasına sokan diğer değişkenleri iyi anlamak gerekir. Bize göre bunlar, gençliğin yanlışa dur demeye yeten gücü ve inanılan değer uğruna emek verme cesaretidir. Birbirini destekleyen bu iki kıymetli değer onları imanlarını yitirme belasından koruduğu gibi, insanlığa örnek olacak bir kıymete ulaşmalarını da sağlamıştır.

Ashab-ı Kehf'in içinde yaşadığı toplumun Allah'ı tek ilah olarak tanımadıkları, O'nun hükmüne, va'dine, şefkatine, yol göstermesine denk olduğunu düşündükleri kişilere, kavramlara, kısacası bir takım güç odaklarına yöneldikleri bildirilmektedir. (Kehf 18/15) "Hem toplumun, hem bireyin perişanlığı olan bu şirk" halini (Yazır, 1992: X, 235) toptan reddeden gençlerin körü körüne bir inkâr içinde olmadıkları, geç bir ergenlik krizi gibi sadece itiraz için itiraz etmedikleri, toplumlarını, içinde buldukları durumu delillendirmeye, davet etmelerinden bellidir: "Şu bizim halkımız, Allah 'tan başka ilahlar edindiler! Bu konuda onlar apaçık bir delil getirmeli değil miydi? ... "

Karşısındakinden onun inandığı, ama kendisinin reddettiği şey için "apaçık delil" isteyenin kendisinin apaçık delile sahip olacağı "apaçıktır." Bu Ashab-ı Kehf'in imanlarını destekleyen bilgi arka planına sahip olduğuna, bu konuda kafa yorduklarına ve istinat ettikleri bilgi kaynağına güvendiklerini, imanlarının Allah'ın gösterdiği evsafa olduğuna inandıklarını gösterir. Onlar toplumlarına karşı söyleyecek söz bulamadıkları için içlerine kapanarak şehri terk etmiş değillerdir. Anlaşılan inkârın ayrılmaz vasfı baskı ve şiddet (kendi makalen) burada da kendisini göstermiştir. Yüzyıllar süren uykularından uyandıklarında toplumlarına egemen hali anlatırken seçtikleri kelimeler durumu açıkça anlatır: " ... *Dikkatli olsun da bizi kimseye sezdirmesin! Çünkü eğer haberleri olursa kesin bizi taşa tutarlar yahut kendi dinlerine döndürürler. O zaman da asla kurtulamayız!*"

Bu cümleler onların aynı zamanda, ölümden, imanlarını kaybedip diğerleri gibi olmaya kıyasla daha az korktuklarını da açıkça dile getirmektedir. Davaya adanmışlığın bir nişanesi olan bu hal, gerektiğinde candan bile vazgeçmeye hazır olmayla açıklanır.

Şehirdekilerin Ashab-ı Kehf'e sunduğu iki yol vardı: Ya ölüm, ya Allah'tan vazgeçme. Onlar kendilerine üçüncü bir yol seçtiler: Şehri terk. Bu terk ediş; bir küsüş, mücadeleden vazgeçiş ya da kaçış değildi. Böylece orada kalıp pisipisine canlarından olmayacak kadar da basiretli davranmış oldular. Yine bu durum onların "ne olacaksa olsun" deyip mücadeleden bezmiş bir halde olmadıklarını da hissettirir. Gençtirler ama efelik yapacak kadar ucuz değildir davaları, canları. Evet, radikal bir karar alırlar, bütün hayatlarını, hatıralarını, sevdiklerini, bağlılık ve bağımlılıklarını ardarında bırakarak çıkıp giderler memleketlerinden. Pek çok peygamberin yazgısı onları da gelip bulmuştur, doğup büyüdüğü şehri iman ve can korkusuyla bırakıp çıkarlar.

Tefsirlerin bize anlattığı doğruysa üstelik geride bıraktıkları kırık dökük bir ev ile iki üç lokma bir kuru yemek de değildir. Bunlar şehrin elit takımından ailelerin oğullarıdır, konforu, rahatı, ikbali bırakıp gitmişlerdir. (Taberi, 1987: XV, 134-135; (Razı, 1995, VII, 442) Zaten zorluk içinde yaşamaya alışmış bilenmiş gençler değildir onlar, belki de hayatlarındaki ilk reddedilişi, ilk vazgeçişini Allah uğrunda yaşamışlardır. Yumuşak döşeklerinden soma mağaranın karanlığı tarafından sarıp sarmalanırlar. (Taberi,1987: XV, 137) Her ayrıntıyı düşünen, onları sağa sola çevirmeyi/çevirdiğini bize söylemeyi ihmal etmeyen Allah tarafından orada ağırlanırlar ve isimleri insanlığın ortak hafızasına kazınır.

Bu hikâyenin Kur'an'da zikredilmesi ve surede zikredilen detaylarıyla bizim tarafımızdan bilinmesinin istenmesi, Allah'ın ne de kudretli olduğunu fark etmemiz amacına matuf değildir. Zira bu konunun açılışı, Kur'an okuyucusunun gündemine sunulması "*Yoksa sen Ashab-ı Kehf'in bizim şaşılacak bir mucizemiz olduğunu mu sandın?*" cümlesiyle olmuştur. Bu açıkça "bizim daha ne şaşılacak işlerimiz var" demektir. O halde diğer bütün kıssalarda olduğu gibi burada da kıssanın kendinden çok, okuyucuya verilen mesaja odaklanmak zorunludur. İnsanoğlunun yaşadığı bir zaman dilimine; gençliğe yapılan vurgu kıssada çok belirgindir:

" ... O gençler mağaraya sığındıklarında ... (Kehf 1811 O)

" ... Onlar Rablerine iman etmiş genç/erdi ve biz onların hidayetlerinin artırmıştık" (Kehf 18/13; konuyla ilgili yorum için bkz.: Yazır, 1992: V, ?46.)

Kendi halinde yaşayıp giden "sıradan" gençleri, neredeyse bütün insanlığın ortak değeri haline getiren husus, onların imanlarına bağlılıkları ve kendilerine diğer bütün insanlara olduğu gibi bahşedilen gençlik enerjisini bilgi ve cesaretle, samimiyetle Allah yolunda kullanmış olmalarıdır. Hal böyle olunca benzer şekilde gençliklerini yanlışlara dur demek için, din belirleme yetkisi her zaman ve zeminde Allah'a ait olsun diye bilgiyle, cesaretle çalışıp emek verenlerin, hayatını böyle bir ülkü uğruna bezledenlerin, yanlış karşısında susup kalmadan doğruların yerleşmesi için kendi benlikleriyle, statükoyla, yanlışlardan nemalananlarla ahlaklı bir mücadele yürüterek genç kalanların değişik formlarda, tamamen değişik şartlarda da olsa Allah'ın özel ikramlarına mazhar olabileceklerine dair umudu her daim diri tutmak kolaylaşır. Bu çaba elbette özel ikram görmek için yapılmaz, doğrusu böyle olduğu, Allah gibi bir ilahın gösterdiği ilkeler uğrunda çalışmak insana yaradığı için gayret sarf edilir. Ancak bu emekler esnasında şartların ağırlaştığı, peygamberlere bile "Allah'ın yardımı ne zaman?" (Bakara 2/214) dedirten zamanlar yine olursa -ki olur- ümidi kaybetmemek, yere sağlam basmak, "gün doğmadan neler doğar" neşesine kapılmak için Ashab-ı Kehf vakıası hatırlatmada bulunur.

İnsana düşen doğruluğuna inandığı değer uğruna var gücüyle ve samimiyetle mücadele etmek, Allah'ın hoşlanacağı düşünüş ve davranış kalıplarına -ki bunlar zahiri itibariyle meşakkatli görünse de, özü itibariyle bireysel ve toplumsal bütünlüğün kaideleridir, bu nedenle Allah'ın hoşlanacağı işler olmuşlardır- uygun bir yaşantı içinde olmaktır. O'nun hoşnutluğunu kazanma çabası, bu hoşnutluğa erişememe tedirginliği içinde olanlar için müjdelere, ufuklar açıktır: *"T-e Allah, Kendisine karşı sorumluluk bilinci taşıyan herkese, bir çıkış yolu [daima] sağlar, ve ona bütün beklentilerin ötesinde bir rızık verir: Allah'a güvenen herkese O [tek başına] yeter. Gerçek şu ki, Allah, irade ettiği işi sonucuna ulaştırır: [ve] Allah her şey için bir ölçü belirlemiştir. "Talak(65/2-3)*

SONUÇ

Sadece Türkiye'de iki ayrı yerin, yakın coğrafyada da yine 4-5 ayrı noktanın Ashab-ı Kehf'in sığındığı mağara olduğuna inanılması, bir yandan bu gençlerin insanlığın ortak hafızasında ve gönüllerinde ne kadar derin izler bıraktığını gösterirken, öte yandan da bir ucu efsaneleşmeye kadar varan tekrarlanabilir olağanüstülükleri düşündürmektedir. Kur'an'ın anlattığı Ashab-ı Kehf'in vakıa olarak bir kez yaşanmış olabilir. Ancak bu yaşantının ardındaki temel dinamikler düşünüldüğünde onları bu ilahi yardıma mazhar kılan hallerinin emeklerine ve özverilerine dayandığı görülür. Dolayısıyla dünya her geçen gün ne kadar sekülerleşse, reel akla dayanmayan her türlü yaşantı ısrarla reddedilse ve gündem dışına atılsa da, Allah'a karşı sorumlu olduklarının farkında olup bu sorumluluğu en iyi şekilde yerine getirmeye çalışanların ilahi

yardıma mazhar olabileceklerine dair ciddi bir umut taşımalarının önünde bir engel yoktur. Ashab-ı Kehf vakıası, bu umudu diri tutmak gerektiğinin nişanesidir. Umutla emek vermek ise, daha Cennet'e gitmeden, henüz buradayken daimi genç (Vakıa 56117) olmanın kapısını aralar.

KAYNAKÇA

Esed, Muhammed, *Kur'an Mesajı, Meal- Tefsir, I-III, Çev.:* Cahid Koytak – Ahmet Ertürk, İşaret Yayınları, İstanbul, 1999.

Işıcık, Yusuf, *Kur 'an Meali*, Konya ilahiyat Derneği Yayınları, 1L Baskı, Konya, 2010.

Onur, Bekir, *Gelişim Psikolojisi*, Verso Yayınları, Ankara, 1991.

er-Razi, Fahrüddin Ebû Abdullah Muhammed b. Ömer, *Mefahitu'l-Gayb, I-IX*, Yay. Haz: Mektebu Tahkik Dâru İhyai't-Turasi'l-Arabî, Beyrut, 1995.

er-Rumî, Mevlana Celaleddin, *Mesnevi, I-VI*, Terc: Şefik Can, Ötüken Yayınları, İstanbul, 2005.

et-Taberi, Ebu Cafer Muhammed b. Cerir, *Camii'l-Beyan an Te'vil-i Ayi'l Kur'an, I-XXX*, Dâru'l-Ma'rife, Beyrut, 1987.

Tuncel Yazgan, Aynur, "Değişmeyen Bir Ahlak: Öbürünü Kabulleniş ya da Çocuk Hakları", *Çocuk Hakları, Çivi Yazıları*, İstanbul, 1998.

Yazır, Muhammed Hamdi, *Hak Dini Kur'an Dili, I-X*, Azim Dağıtım, İstanbul, 1992.

ez-Zemahşeri, Ebu'l-Kasım Mahmud b. Ömer, *el-Keşşaf an Hakaik Gavamidi't-Tenzil ve Uyuni'l-Ekavil fi Vucuhi't-Te'vil, I-IV*, Thk: Muhammed Abdusselam Şahin, Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 1995.